

การบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลาและนครศรีธรรมราช : ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรวรรณ สุทธิพิทักษ์

สาเหตุของการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลา และนครศรีธรรมราช เนื่องจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นกิจกรรมที่สำคัญของประชาชนในชนบทในการรวมตัวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง และสังคมโดยเน้นการรู้จักการประหยัด และการเก็บออมเงินจากการสะสมกันประจำทุกเดือน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้กู้ยืมเงินออมดังกล่าวไปลงทุนประกอบอาชีพในด้านต่างๆ หรือเพื่อสวัสดิการของครอบครัว นอกจากนี้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ยังนำไปลงทุนทำธุรกิจในด้านกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือสมาชิกจนกลายเป็นเครือข่ายของธุรกิจชุมชนในพื้นที่ต่างๆ ตามชนบทเป็นจำนวนมาก โดยรวมแล้วในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยมีกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มากถึง 20,446 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 1,551,840 คน และมีเงินสะสมจำนวน 3,355,433,831 บาท

จากจำนวนกลุ่ม จำนวนสมาชิก และมีจำนวนเงินสะสมจำนวนมากดังกล่าว จึงควรที่จะศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่า ประชาชนในชนบทได้อาศัยปัจจัยที่สำคัญๆ อะไรบ้าง ที่สามารถจัดตั้งกลุ่ม และบริหารกลุ่มจนประสบความสำเร็จมาอย่างต่อเนื่อง มีการจ่ายเงินปันผลอย่างต่อเนื่อง และมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งๆ ที่กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ส่วนใหญ่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

เนื่องจากกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในสงขลา และนครศรีธรรมราชมีเป็นจำนวนมาก และเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน โดยส่วนใหญ่ล้วนแต่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของกลุ่ม จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จในสงขลาและนครศรีธรรมราช เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความ

*อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : บธ.ม. (การจัดการและการบริหารองค์การ) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

**งานวิจัยปี 2548 เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

สำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
สงขลา และนครศรีธรรมราช และเพื่อสร้างองค์
ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออม
ทรัพย์ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้
วิจัยจึงได้กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
ที่จะทำการศึกษาดังนี้คือ เป็นกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
ที่ประสบความสำเร็จกล่าวคือ สามารถดำเนิน
กิจการอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10 ปี มีเงิน
สัจจะสะสมตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป และมีจำนวน
สมาชิกตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป สำหรับการศึกษาปัจจัย
ที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการใช้วิธีการ
วิเคราะห์ตามหลักการ SWOT ร่วมกับการสัมภาษณ์
เชิงลึกจากกลุ่มผู้ก่อตั้งกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม ประธาน
กลุ่ม กรรมการบริหารกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มสัจจะ
ออมทรัพย์ การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง
ข้างต้น ใช้วิธีเลือกตัวอย่างกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
สงขลาและนครศรีธรรมราช ที่มีคุณสมบัติข้างต้น
มาจังหวัดละ 11 กลุ่ม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจาก
บุคคลในกลุ่มต่างๆ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
ตัวอย่างของสงขลาจำนวน 82 คน และนครศรี
ธรรมราช จำนวน 130 คน

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหาร
จัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลา

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการ
บริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในสงขลาเมื่อ
เรียงตามลำดับมีดังนี้

1.1 ภาวะความเป็นผู้นำของประธาน
กลุ่ม หรือกรรมการกลุ่มก่อตั้ง คือผู้ก่อตั้งกลุ่มและ
กรรมการบริหารกลุ่ม ต้องเป็นที่เคารพนับถือของ
ชาวบ้านในชุมชน กล่าวคือ มีความสามารถในการ
ทำงานเป็นทีม มีความเสียสละในการทำงาน มี
ความสามารถในการดำเนินงานกลุ่มให้มีกำไร

สามารถสร้างความเชื่อถือ และเชื่อมั่นให้กับสมาชิก
ในกลุ่มได้

1.2 วิธีบริหารกลุ่ม เน้นความซื่อสัตย์
สุจริต โปร่งใส และบริหารให้มีกำไร สามารถจ่าย
เงินปันผลได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 การสร้างความพึงพอใจให้กับ
สมาชิก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อถือและเชื่อ
มั่นต่อผู้ก่อตั้ง/กรรมการบริหารกลุ่มมีผลทำให้
สมาชิกรู้สึกผูกพันต่อกลุ่ม คำนึงถึงชื่อเสียงและภาพ
ลักษณ์ของกลุ่ม

จากปัจจัยที่สำคัญต่างๆ ซึ่งผลต่อความ
สำเร็จของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลาอาจสรุปได้ว่า
ในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในแต่ละพื้นที่ของ
สงขลาควรจะต้องนำไปปัจจัยเหล่านี้มาพิจารณา
ประกอบด้วย ทั้งนี้เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จของ
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่จะจัดตั้งขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ของ
สงขลาได้ดียิ่งขึ้น

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการ
บริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ นครศรีธรรมราช
ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการ
บริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในนครศรี
ธรรมราช เมื่อเรียงตามลำดับมีดังนี้

2.1 ภาวะความเป็นผู้นำของประธาน
กลุ่ม หรือกรรมการกลุ่มก่อตั้ง คือ ผู้ก่อตั้งกลุ่มและ
กรรมการบริหารกลุ่มต้องเป็นที่เคารพนับถือของ
ชาวบ้านในชุมชน กล่าวคือ มีความสามารถในการ
ทำงานเป็นทีม มีความเสียสละในการทำงาน
มีความสามารถในการดำเนินงานของกลุ่มให้มีกำไร
มีความเข้าใจต่อเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ และโครง
สร้างของกลุ่มที่ชัดเจนและปฏิบัติได้

2.2 วิธีบริหารกลุ่ม เน้นความซื่อสัตย์
สุจริต โปร่งใส และบริหารให้มีกำไรสามารถจ่ายเงิน

ปันผลได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 การสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิก ซึ่งจะมีผลทำให้สมาชิกมีความผูกพันกับกลุ่มเพิ่มขึ้น และคำนึงถึงชื่อเสียง ตลอดจนภาพลักษณ์ของกลุ่มด้วย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลา และนครศรีธรรมราช พบว่ามีปัจจัยและลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เหมือนกัน กล่าวคือ ภาวะความเป็นผู้นำของประธานกลุ่ม หรือกรรมการกลุ่มก่อตั้ง วิธีบริหารกลุ่ม และการสร้างความพึงพอใจให้กับสมาชิกกลุ่มตามลำดับ

เมื่อกล่าวโดยสรุป ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลา และนครศรีธรรมราช อยู่ที่ความสามารถของประธานกลุ่ม กรรมการบริหารกลุ่ม ทุกคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริต และโปร่งใส ในการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่บริหารจัดการอยู่ด้วย

3. การวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน โอกาส/อุปสรรค ของการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สงขลา และนครศรีธรรมราช

ประเด็นสำคัญ ที่จะนำไปวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อน โอกาส/อุปสรรค ของการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์คือ สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

3.1 จุดแข็ง ในการบริหารจัดการ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการดำเนินกลยุทธ์ และด้านการประเมินผลกลยุทธ์ พบว่าจุดแข็งของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ไม่ได้อยู่ที่โครงสร้างของกลุ่ม

เพราะทุกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ทั้ง 2 จังหวัด มีโครงสร้างที่ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ หรือมาตรการต่างๆ ของแต่ละกลุ่ม สิ่งที่ดีว่าเป็นจุดแข็งของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใสในการบริหารจัดการของประธานและกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จนทำให้สมาชิกมีความเชื่อมั่น เชื่อถือ ทั้งต่อคณะบุคคลที่เป็นทีมบริหารจัดการกลุ่ม และต่อกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้นๆ

3.2 จุดอ่อน ในการบริหารจัดการด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการดำเนินกลยุทธ์ และด้านการประเมินผลกลยุทธ์ อาจกล่าวได้ว่าไม่พบจุดอ่อนของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพราะสมาชิกให้ความเชื่อถือ เชื่อมั่นต่อความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่มในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะการบริหารที่สามารถสร้างกำไร สามารถจ่ายเงินปันผลได้อย่างต่อเนื่องทุกๆ ปี

3.3 โอกาส ในการบริหารจัดการด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการดำเนินกลยุทธ์ และด้านการประเมินผลกลยุทธ์พบว่า วัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจ กฎหมาย การปกครองหรือการเมืองไม่เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างโอกาสที่จะทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการเลย

3.4 อุปสรรค วัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมืองการปกครองไม่ได้เป็นอุปสรรค หรือส่งผลที่จะทำให้กิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ต้องล้มเหลว หรือขาดทุน หรือกระทบกระเทือนต่อการบริหารจัดการ

4. ข้อเสนอแนะในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

4.1 การก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ใน

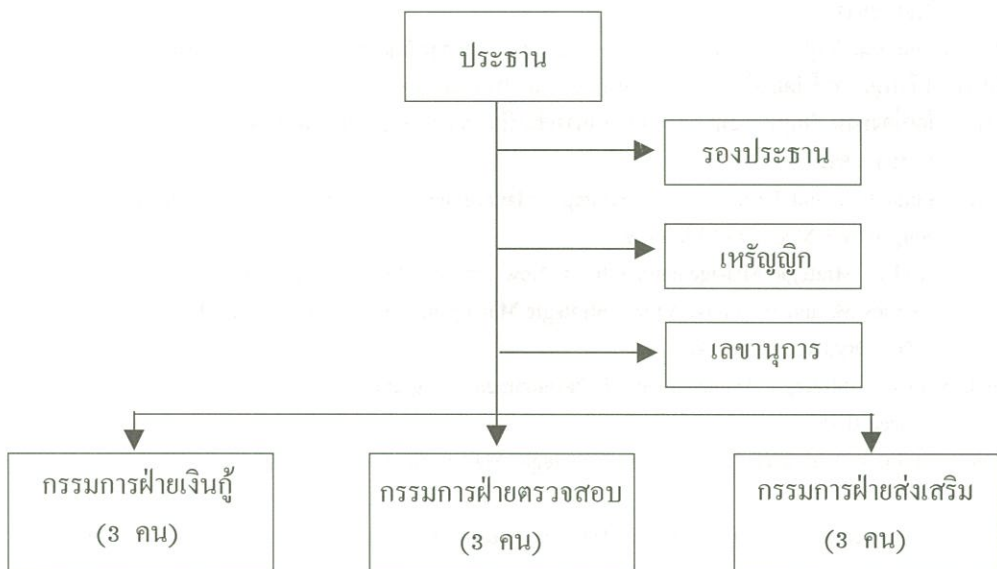
ชุมชนใด ต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของคณะผู้ก่อตั้ง โดยเฉพาะผู้ริเริ่มหรือประธานชุดก่อตั้ง กล่าวคือ ต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน ในเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต และความโปร่งใสมาเป็นระยะ เวลาลานาน แต่อย่างไรก็ตาม คุณสมบัติดังกล่าวเป็น ลักษณะที่เป็นนามธรรมซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็น ในระยะก่อตั้งได้ เพราะฉะนั้นประธาน และคณะผู้ ก่อตั้งกลุ่มต้องแสดงความเสียสละในการทำงาน และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มเห็นเป็น ประจำและสม่ำเสมอ

4.2 การสะสมทรัพย์สินเบื้องต้น ต้อง กำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำที่สมาชิกจะต้องสะสมตาม ความสามารถของคนในชุมชน และต้องกำหนด

เพดานระดับสูงไว้ไม่ให้เกินที่กำหนดเช่นเดียวกัน

4.3 การรวบรวมสมาชิกในระยะเริ่ม แรกที่จัดตั้ง จะต้องพยายามรวบรวมจำนวนสมาชิก และจำนวนเงินให้ได้มากที่สุด การจัดลำดับสมาชิก ที่จะให้กู้เงินในกรณีที่เงินกู้มีจำนวนจำกัด จะต้อง จัดให้สมาชิกก่อนคณะกรรมการเพื่อแสดงถึงความ เสียสละของกรรมการ

4.4 โครงสร้างของกลุ่มสัจจะออม ทรัพย์จะเป็นรูปแบบใดไม่สำคัญ เพียงแต่ให้ กรรมการกลุ่ม สมาชิกกลุ่มสามารถทำงาน หรือ ร่วมปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่ง ใสในทุกขั้นตอน ซึ่งควรเป็นโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน ดังนี้

ทั้งนี้คณะกรรมการตามโครงสร้างดังกล่าว ต้องให้สมาชิกเลือกตั้งโดยตรง 4 ตำแหน่งคือ ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม เหรัญญิก และ เลขานุการ ส่วนกรรมการฝ่ายต่างๆ ให้ประธานกลุ่ม เสนอชื่อให้ที่ประชุมสมาชิกรับรอง หรืออาจเลือก

ตั้งประธานกลุ่มเพียงคนเดียว ส่วนตำแหน่งอื่นๆ ให้ ประธานเสนอชื่อเพื่อให้สมาชิกรับรองในที่ประชุม อย่างน้อยเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกก็ได้ แต่เมื่อกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอาจปรับเปลี่ยนได้ ตามความเหมาะสม

- 4.5 จะต้องทำงานเป็นทีม และรับฟัง เป็นนิติบุคคลไม่ใช่ประเด็นสำคัญ แต่สิ่งที่จำเป็น
ความคิดเห็นของสมาชิก ในการก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในระยะเริ่มแรก
- 4.6 เงินปันผล และเงินเฉลี่ยคืน ต้อง คือ การขอคำปรึกษาจากพัฒนาชุมชนอำเภอ หรือ
จ่ายตรงเวลาและจ่ายต่อเนื่องทุกปี จังหวัด เพราะเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีประสบการณ์ใน
กล่าวโดยสรุป ในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะ การร่วมแนะนำกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มาอย่างยาว
ออมทรัพย์ การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ นานหลายพื้นที่

บรรณานุกรม

- กุศล บุญมาลิก และประพันธ์ ภู่อุดแสง. "ความเหมือนที่แตกต่าง." *พัฒนาชุมชน*. 37, 5 (พฤษภาคม 2541) : 7-8.
- บรรจง นะแสง. "พัฒนาชุมชนที่มีคนเป็นศูนย์กลาง : บทเรียนขององค์กรพัฒนาเอกชน". *แลได้*. 7, 26 (มีนาคม-เมษายน 2539) : 16-17.
- ภราดร ปรีดาศักดิ์. "บทบาทสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ที่มีต่อตลาดเงินในชนบทไทย 2539." *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการตลาดการเงินในชนบทไทย*. 237-311. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2541.
- สมภาพ ทองจีน. "กลุ่มผู้นำอาชีพดีเด่น ประจำปี 2534." *วารสารพัฒนาชุมชน*. 30 (เมษายน 2534) : 44.
- อัมพร แก้วหนู. "ตัวชีวัดองค์กรชาวใต้." *แลได้*. 8, 35 (กุมภาพันธ์ 2540) : 6.
- อารีย์ เชื้อเมืองพาน. "กลุ่มออมทรัพย์ : สถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชุมชน." *แม่โจ้ปริทัศน์*. 1, 2 (สิงหาคม-กันยายน 2542) : 82.
- Certo, Samuel C. and Perter J. Paul. *Strategic Management : conceptions and applications*. 3rd ed. Singapore : McGraw-Hill, 1995.
- David, Fred R. *Strategic Management*. 6th ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1997.
- Higgins, James M. and Julian W. Vinze. *Strategic Management : Text and Case*. 5th ed. Orlando [FL] : The Dryden Press., 1993.
- Paul, Samuel. *Strategic Management of Development Programmers*. Geneva : International Labour office, 1983.
- Pearce, John A. and Richard Robinson. *Strategic Management*. New York [NY] : Mc Graw-Hill, 2000.
- Robbins, Stephen P. and Mary Coulter. *Management*. 9th ed Upper Saddle River [NJ] : Prentice Hall, 2006